

ОСНОВНІ ЕТАПИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ЗАПАСАМИ

Внутрішній контроль запасів – це система заходів управлінського персоналу щодо контролю за рухом запасів підприємства, а також забезпечення достовірності та законності відображення господарських операцій із запасами в системі бухгалтерського обліку.

Взагалі запаси в процесі господарської діяльності підприємства відіграють одну з найважливіших ролей. Саме ця частина майна забезпечує функціонування виробничого циклу підприємства, тому створення ефективної системи внутрішнього контролю за запасами на підприємстві є одним із головних завдань, що покладені на керівництво.

При створенні системи внутрішнього контролю потрібно впевнитися, який із його видів (інституційний чи функціональний) є найбільш економічно доцільним для суб'єкта господарювання. Інституційний – це створення окремого структурного підрозділу на підприємстві (застосовується переважно на великих підприємствах) для здійснення контролю за господарською діяльністю. А функціональний – це внутрішній контроль, що здійснюється силами управлінського персоналу та інших уповноважених на це осіб, тобто обов'язки щодо здійснення контролю розподілені між всім персоналом підприємства.

Більшість з дослідників приділяли увагу загальним аспектам внутрішнього контролю запасів, розглядаючи: методи оцінки запасів, документування, визначення собівартості і нормування запасів. Але жодним із авторів не було запропоновано конкретної методики проведення внутрішнього контролю запасів.

Здійснювати внутрішній контроль запасів потрібно відповідно до основних трьох стадій господарського процесу на підприємстві: придбання, виробництво та реалізація.

По-перше, при здійсненні внутрішнього контролю за придбанням запасів необхідно проконтролювати кожен із запропонованих елементів даного процесу. Адже від вибору постачальника буде залежати якість придбаних запасів і, відповідно, залежатиме якість виготовленої продукції. На даному етапі потрібно обрати найоптимальнішу ціну із запропонованих постачальниками, від цього будуть залежати майбутні витрати підприємства.

При надходженні запасів необхідно перевірити, чи були вони доставлені в строки, передбачені договором, і чи відповідають вони кількісним та якісним характеристикам. Після оприбуткування запасів на склад призначається матеріально-відповідальна особа для запобігання розкрадань. Визначаються її обов'язки, згідно з якими вона відповідає за збереження майна і в разі виявлення недостач бере на себе матеріальну відповідальність.

По-друге, при здійсненні наступного господарського процесу – виробництва, необхідно виконати ряд певних контрольних дій, що забезпечать безперервний хід виробничого циклу. Потрібно розробити бюджет виробництва, де враховуватимуться вся необхідна кількість запасів для виробництва запланованої продукції і всі можливі понесені витрати, які можуть виникнути.

По-третє, заключним етапом, який потребує внутрішнього контролю з боку керівництва, є процес реалізації запасів. Він передбачає контроль за вибором покупців, який полягає в тому, що необхідно знайти покупця, який запропонує найбільш вигідну і максимально високу ціну за продукцію.

Під час прийняття рішення про реалізацію продукції необхідно проконтролювати визначення всіх умов договору купівлі-продажу. А під час відвантаження продукції потрібно простежити, яким чином будуть відвантажені товари покупцю. Реалізувавши продукцію, потрібно впевнитися, що кошти від реалізації надійшли на поточний рахунок, щоб запобігти можливості виникнення випадків безнадійної дебіторської заборгованості.

Отже, внутрішній контроль запасів є невід'ємною складовою діяльності підприємства, адже саме від нього буде залежати робота підприємства в цілому, його витрати та доходи. А запропонований порядок проведення внутрішнього контролю запасів у розрізі господарських процесів, забезпечить ефективне функціонування господарської діяльності підприємства. Тому кожне підприємство незалежно від розміру повинно здійснювати внутрішній контроль запасів задля процвітання підприємства та запобігання банкрутства.